

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

УДК 336.717

Черкасова С. В.,

svetlacher@i.ua, ORCID ID: 0000-003-1956-4992,

Researcher ID: F -5490-2019,

д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів, кредиту та страхування, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів,

Басюк О. О.,

магістрант, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ

Анотація. В статті досліджено теоретичні аспекти розвитку фінансового посередництва в Україні. Визначено значення та функції фінансових посередників в фінансовій системі та забезпеченні фінансування економічного зростання. Зроблений висновок, що розвиток вітчизняного фінансового посередництва відбувається з врахуванням особливостей континентального типу фінансової системи, сформованої в країні. Встановлено, що внаслідок повільної трансформації економіки, низького життєвого рівня населення та незначних грошових заощаджень громадян діяльність вітчизняних фінансових посередників залишається недостатньо ефективною. Досліджено, що для банківських і небанківських фінансових установ останніми роками спостерігалися подібні тенденції щодо нарощування обсягів загальних активів. Однак, банківські установи суттєво випереджають небанківські фінансові інститути і за обсягом нагромаджених активів, і за складом посередницьких операцій. Незважаючи на динамічне нарощування активів, роль вітчизняної системи фінансового посередництва в постачанні внутрішніх інвестиційних ресурсів для розвитку національної економіки залишається недостатньою. Зазначена необхідність удосконалення діяльності фінансових посередників в країні. Запропоновані заходи, що дозволять підвищити ефективність функціонування системи фінансового посередництва в Україні, зокрема удосконалення законодавчо-нормативної бази в цілях наближення практики діяльності фінансових посередників до світових стандартів, формування конкурентного ринкового середовища в країні, підвищення довіри суспільства до діяльності інститутів фінансового сектора через просвітницькі заходи, удосконалення державного регулювання фінансової посередницької діяльності. Перспективи подальших досліджень пов'язані з визначенням особливостей діяльності окремих видів фінансових посередників в Україні.

Ключові слова: фінансове посередництво, фінансовий інститут, банківські установи, небанківські фінансові установи, інвестиційні ресурси.

Cherkasova S. V.,

svetlacher@i.ua, ORCID ID: 0000-003-1956-4992,

Researcher ID: F -5490-2019,

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Credit and Insurance, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Basiuk O. O.,

Master's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL INTERMEDIATION SYSTEM IN UKRAINE

Abstract. The theoretical aspects of the financial intermediation development in Ukraine are investigated in the article. The values and functions of financial intermediaries in the financial system and ensuring the economic growth financing are determined. It is concluded that the development of domestic financial intermediation is taking into account the peculiarities of the continental type of financial system formed in our country. It is determined that due to the slow transformation of the economy, low living standards and insignificant monetary savings of the population, the activity of domestic financial intermediaries remains insufficiently effective. It has been researched that similar

tendencies have been observed for banking and non-banking financial institutions in recent years regarding the increase of total assets. However, banking institutions are significantly ahead of non-banking financial institutions both in terms of accumulated assets and in the composition of intermediary operations. Despite the dynamic growth of assets, the role of the domestic financial intermediation system in the supply of domestic investment resources for the development of the national economy remains insufficient. The necessity of improvement of activity of financial intermediaries in the country is emphasized. Measures have been proposed to improve the efficiency of the financial intermediation system in Ukraine, in particular, to improve the legislative and regulatory framework in order to bring the practice of financial intermediaries closer to world standards, to create a competitive market environment in the country, to increase public confidence in the activities of financial sector institutions through educational programs as well as to improve the state regulation of financial intermediation activity. The prospects for further research are related to the identification of the peculiarities of the activities of certain types of financial intermediaries in Ukraine.

Key words: financial intermediation, financial institution, banking institutions, non-banking financial institutions, investment resources.

JEL Classification: G24, H39

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2019-58-16>

Постановка проблеми. Важливе місце в акумуляції інвестиційних ресурсів належить фінансовим посередникам. Економічне призначення фінансових посередників полягає в забезпеченні базовим суб'єктам національної економіки максимально сприятливих умов для їх успішного функціонування. Внаслідок повільної трансформації економіки, низького життєвого рівня населення та незначних грошових заощаджень громадян діяльність вітчизняних фінансових посередників залишається недостатньо ефективною. Водночас наявність на фінансовому ринку великої кількості фінансових інститутів з широким спектром послуг сприяє посиленню конкуренції між ними, а також удосконаленню фінансових операцій, які вони проводять. Проблема розвитку інституту фінансового посередництва в Україні на сьогоднішній день залишається актуальною, адже в умовах системної кризи в банківській системі і банкрутства великої кількості банків довіра населення до цих фінансових інститутів залишається дуже низькою. Водночас потребують розвитку інші форми фінансового посередництва, розвинені в ринкових економіках. Зважаючи на це, обрана тема наукового дослідження є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами розвитку фінансового посередництва у вітчизняній і світовій практиці займається велика кількість науковців. Серед іноземних вчених проблему впливу фінансових посередників на кризові процеси в економіці вивчав М. Вудфорд (*Woodford, 2010*) [16]. Питаннями еволюції банків в фінансових системах займалися Н. Цетореллі, Б. Мандел, Л. Моліне (*Cetorelli, Mandel, Mollineaux, 2012*) та ін. [15]. Здійснений вагомий вклад у досліджувану проблематику і вітчизняними науковцями. Так, Д. С. Гайдукович розглянуті основні положення фінансового посередництва в контексті їх впливу на розвиток фінансової системи [12]. С. М. Ксьондз окреслені особливості реалізації фінансового посередництва на ринку фінансових послуг України [13]. І. О. Школьник досліджені роль та значення фінансових посередників у

забезпеченні формування та розвитку ефективного фінансового ринку [6]. Активно досліджують проблематику фінансового посередництва й такі вітчизняні вчені, як С. О. Ніколаєва, І. С. Каракулова [3]. Проте система фінансового посередництва знаходиться у динамічному розвитку, що вимагає її подальшого дослідження з врахуванням сучасних реалій та завдань, які повинні виконувати фінансові інститути.

Постановка завдання. Визначення сутності фінансового посередництва, особливостей його функціонування та тенденцій розвитку в Україні, а також окреслення напрямів, що дозволять підвищити ефективність його функціонування в національному господарстві.

Вклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах фінансові посередники займають одне з центральних місць на фінансовому ринку. Досвід розвинених країн показує, що ефективна діяльність фінансових посередників та постійне розширення та вдосконалення ними фінансових операцій сприяє підвищенню продуктивності економіки. Такий ефект досягається за рахунок безперервного інвестування економіки, в процесі якого відбувається переміщення вільних ресурсів від суб'єктів ринку, які мають їх надлишок і не можуть ефективно їх використати, до тих, хто має потребу в них.

Процеси економічного зростання в Україні об'єктивно супроводжуються появою і подальшим розвитком фінансового ринку і ринку інвестицій. Ефективне функціонування цих ринків можливе лише за умови функціонування їх належної інфраструктури. Основне місце в інфраструктурі даних ринків займають фінансові посередники. Останнім часом у вітчизняній практиці все більше інвестицій здійснюється через механізм фінансового посередництва та за участю інститутів, які випускають свої фінансові зобов'язання для подальшої купівлі активів інших підприємств. В цьому контексті фінансові посередники виконують своє призначення щодо переміщення інвестиційних ресурсів у формі фінансових активів від тих

суб'єктів ринку, які мають тимчасово вільні ресурси і бажають їх ефективно інвестувати, до тих, хто має потребу в додаткових ресурсах. Виходячи з цього, можна стверджувати, що основна роль фінансових посередників у розвитку економіки будь-якої країни полягає в забезпеченні ефективного функціонування механізму залучення та переміщення інвестицій. Рівень інвестицій у суспільстві значною мірою впливає на обсяги його національного доходу.

Серед науковців та практиків поки що не склався єдиний підхід до визначення сутності фінансового посередництва. В сучасному тлумачному словнику української мови зазначено, що посередник – це особа чи установа, організація і т. ін., що сприяє встановленню та здійсненню ділових контактів, торговельних або дипломатичних зносин між ким-небудь або чим-небудь [9]. У ст. 333 Господарського кодексу України визначено, що фінансове посередництво – це діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів (крім випадків, передбачених законодавством) [10, ст. 333]. У Наказі Державної служби статистики № 96 від 18 травня 2005 р. “Про затвердження Класифікації інституційних секторів економіки України” зазначається, що фінансове посередництво є одним із різновидів фінансової послуги [11].

На наш погляд, сутність фінансового посередництва більшою мірою відповідає значенню слова “посередництво”, поданому в тлумачному словнику української мови та нормативно-правових документах. Тобто фінансове посередництво зводиться до проведення фінансових операцій та надання фінансових послуг, зокрема консультування, експертно-інформаційного обслуговування, роботи з підготовки, укладення та супроводження договорів про надання фінансових послуг тощо. Зазначені види операцій проводяться на ринках фінансових послуг, до яких належать ринки банківських, страхових, інвестиційних послуг та ін. Проте діяльність з експертно-інформаційного обслуговування послуг і роботу з підготовки договорів щодо надання фінансових послуг недоцільно відносити до поняття фінансового посередництва.

Іноземні науковці в складі досліджуваної категорії окремо виділяють фінансового посередника, кредитного посередника (різновид фінансового посередника), фінансового консультанта (який допомагає вибрати фінансову послугу) [7, с. 128]. Для усунення розбіжностей в трактуванні фінансового посередництва доцільно здійснити класифікацію фінансових інститутів відповідно до ознак їхнього функціонування та діяльності (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація фінансових посередників за обраними ознаками (самостійна розробка)

Головна функція фінансових посередників полягає у допомозі переміщення коштів економічних суб'єктів, які здійснюють заощадження, до потенційних інвесторів. На цій функції фінансового посередництва та її вагомості для економічного розвитку країни окремо наголошує В. Корнєєв [2]. В. П. Ходаківська і О. Д. Данілов вважають, що фінансові посередники практично створюють нові фінансові активи. В процесі фінансової діяльності посередники мають змогу отримувати прибуток за рахунок економії витрат, зумовленої зростанням масштабу операцій, а також здійснюючи аналіз кредитоспроможності потенційних позичальників, рівномірно розподіляючи ризики [5]. На накопичувальній функції фінансових посередників наголошує С. В. Герасимова, зазначаючи, що ці установи акумулюють кошти фізичних та юридичних осіб, зокрема й шляхом випуску цінних паперів, а потім на комерційних засадах надають ці кошти позичальникам [1].

За допомогою фінансових посередників інвестори можуть вкладати свої кошти у фінансові активи або вилучати їх з процесу інвестування. Фінансові посередники за винагороду допомагають учасникам ринку залучати кошти, які їм необхідні для економічної діяльності. При цьому, чим вищою є оплата послуг фінансових посередників, тим нижчою є конкурентна позиція позичальника на фінансовому ринку. Залучаючи кошти за великих обсягів фінансових операцій, фінансові посередники зменшують витрати й ризики на кредитному та фондовому ринках. У разі потреби фінансові посередники можуть викупити фінансові активи або продати їх інвесторам. Фінансові посередники можуть забезпечувати фінансовим активам додаткову ліквідність і стабілізувати діяльність певного сегмента ринку під час викупу і продажу фінансових активів, протидіючи значним коливанням цін. У країнах з розвиненою економікою фінансові посередники активно сприяють накопиченню заощаджень у суспільстві.

Розвиток фінансових посередників у різних країнах світу залежить від особливостей економічної системи та історично сформованих тенденцій. В світовій практиці сформувалися два типи фінансових систем залежно від вагомості фінансових посередників у їх функціонуванні [8, с. 15]:

- континентальна – базою якої є банки, які за допомогою кредитів здійснюють перерозподіл коштів в економіці;

- англо-американська – в якій основними посередниками є біржі та інвестиційні банки, що торгують цінними паперами.

Віднесення фінансової системи країни до континентального або англо-американського типу залежить від участі фінансових інститутів у розподілі та перерозподілі ВВП та розвитку банківської системи країни у цілому.

Враховуючи, що в Україні банківська система домінує за обсягом нагромаджених активів, можна стверджувати, що система фінансового посередництва формується за континентальним типом.

Фінансове посередництво є тим видом діяльності, від ефективності протікання якого залежить оптимальність перерозподілу фінансових ресурсів між економічними агентами та рівень витрат на цей перерозподіл. Ефективність діяльності фінансових посередників у сфері регулювання фінансових потоків виявляється за такими напрямками:

1. Здатність акумулювати необхідний обсяг фінансових ресурсів в процесі надання широкого спектра фінансових послуг.

2. Зниження трансакційних витрат в процесі залучення ресурсів і покращення якості фінансових послуг.

3. Здатність суспільства ефективно використовувати нагромаджені фінансові ресурси з точки зору довгострокового розвитку.

У сучасних умовах розвиток фінансового посередництва характеризується складом фінансових інститутів, а також асортиментом фінансових послуг, які вони надають. Вдосконалення фінансового посередництва має безперечний вплив на розвиток фінансового ринку. В цьому контексті діяльність фінансових інститутів сприяє зменшенню вартості фінансових операцій, підвищує ліквідність фінансових активів, диверсифікує ризики, створює умови для активізації роботи всіх учасників ринку.

Відповідно до українського законодавства фінансове посередництво поділяють на два типи: банківське та небанківське. Ключова роль у реалізації фінансової посередницької діяльності в Україні належить банкам. Небанківські фінансові установи, на відміну від банків, спеціалізуються на окремих фінансових послугах, забезпечуючи страхування, кредитування, спільне інвестування, управління активами, посередництво у купівлі-продажі фінансових інструментів, недержавне пенсійне забезпечення, гарантійні операції тощо. Діяльність небанківських фінансових установ суттєво відрізняється від діяльності банків. Серед основних відмінностей – її вузька спеціалізація, реалізація в процесі її здійснення небанківських послуг (за наявності дозволу держави – окремих банківських), відсутність безпосереднього впливу на формування пропозиції грошей на ринку, а також вищий ризик порівняно з операціями банків [4].

Агентами небанківського фінансового посередництва виступають інститути спільного інвестування, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії, кредитні спілки, ломбарди, компанії з управління активами, фінансові компанії тощо. На рис. 2 представлені обсяги активів, нагромаджені вітчизняними банками і небанківськими фінансовими установами в періоді дослідження – протягом 2016-2018 рр.

На сьогодні активи небанківських фінансових установ за своїм обсягом залишаються незначними у порівнянні з активами банків. В досліджуваному періоді і для активів банків, і небанківських фінансових інститутів спостерігалися тенденції зростання. Активи банків за цей період зросли на 104,5 млрд грн, небанківських фінансових установ – на 36,6 млрд грн.

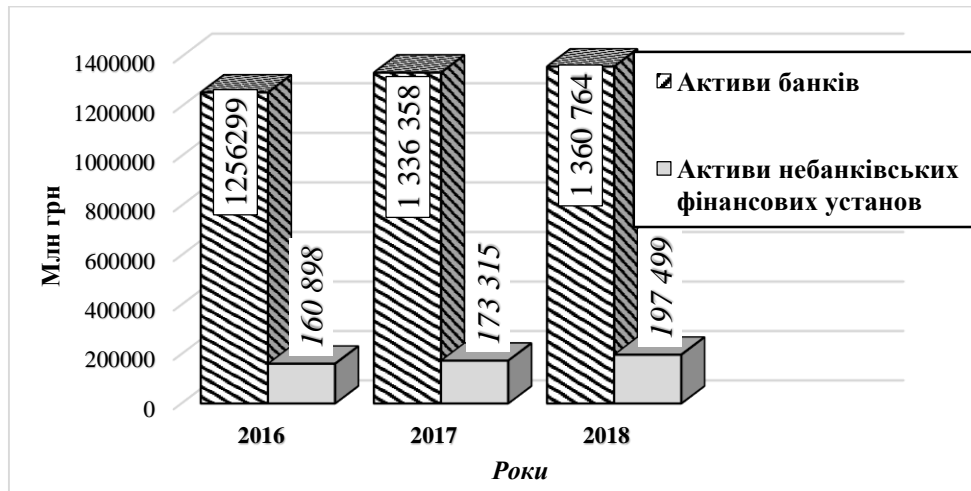

Рис. 2. Активи фінансових посередників в Україні в 2016-2018 рр., млн грн

Серед небанківських фінансових інститутів лідерами щодо нарощування активів є фінансові компанії (рис. 3). В 2018 році їх активи зросли на 27 983 млн грн. Протягом досліджуваного періоду зростання вартості активів було характерним для усіх видів небанківських фінансових інститутів. Для страхових компаній воно становило 7 417 млн грн, недержавних пенсійних фондів – 606 млн грн, ломбардів – 403 млн грн, кредитних спілок – 185 млн грн.

Незважаючи на наявність позитивної тенденції до зростання обсягу активів, роль фінансового посередництва у підвищенні ефективності національної економіки та фінансуванні економічного зростання залишається недостатньо вагомою. Свідченням цьому є перекося у перерозподілі фінансових потоків між економічними агентами,

що зумовило зростання грошей поза банками та значний обсяг тіньових операцій. Існують проблеми в якості та доступності фінансових послуг, що пропонуються фінансовими посередниками. Наслідки світової фінансової кризи, а також негаразди в суспільно-політичному житті країни породили проблеми в діяльності багатьох вітчизняних банків і небанківських фінансових установ, що в цілому підірвало довіру суспільства до фінансового сектора. Поза фінансовим сектором країни залишається значний обсяг заощаджень населення, що зменшує обсяги внутрішніх інвестиційних ресурсів. З огляду на наведені аргументи можна стверджувати, що діяльність системи фінансового посередництва в Україні потребує суттєвого удосконалення.

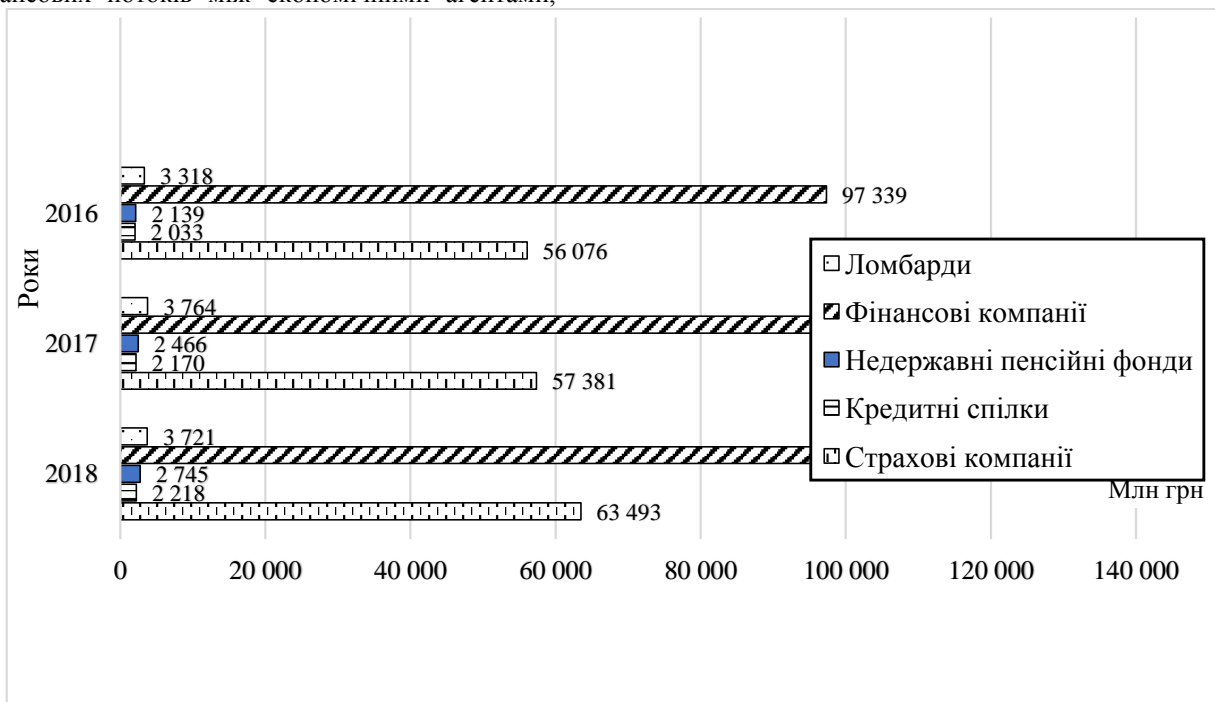

Рис. 3. Динаміка зміни обсягу активів небанківських фінансових установ протягом 2016-2018 рр.

Для підвищення ефективності діяльності фінансового посередництва, як сфери нагромадження та постачання в економіку України додаткових інвестиційних ресурсів, необхідно: по-перше, забезпечити удосконалення законодавчо-нормативної бази з метою наближення правил діяльності фінансових посередників до світових стандартів; по-друге, сформувати сприятливе ринкове середовище для розвитку посередницької діяльності; по-третє, повернути довіру суспільства до фінансових посередників шляхом просвітницької роботи та підвищення фінансової грамотності населення; по-четверте, створити ефективний механізм державного регулювання фінансової посередницької діяльності. Ефективне державне регулювання та нагляд у фінансовому секторі країни здатні забезпечити конкурентні умови для діяльності фінансових посередників, запобігти поширенню кризових явищ на ринку, створити стимули для розширення видів посередницької діяльності та фінансових операцій.

Висновки і перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Фінансове посередництво є важливим атрибутом ринкової економіки, сферою реалізації фінансових операцій, накопичення, переміщення та інвестування вільних економічних ресурсів для розвитку національного господарства. Науковці, які займаються проблематикою фінансового посередництва, наголошують на важливості ролі фінансових інститутів в економічній, інвестиційній та соціальній сферах. В Україні сформоване банкоорієнтоване фінансове посередництво, притаманне континентальному типу фінансової системи. Банківські установи суттєво випереджають небанківські фінансові інститути і за обсягом нагромаджених активів, і за складом посередницьких операцій. Останніми роками для всіх видів фінансових посередників в Україні характерною є тенденція нагромадження активів. Незважаючи на це, функції фінансових посередників в національній економіці залишаються нереалізованими належним чином. Значний обсяг заощаджень населення залишається поза фінансовою системою, спостерігається нестача внутрішніх інвестиційних ресурсів для розвитку економіки і зниження довіри у суспільстві до діяльності фінансових інститутів. З огляду на це діяльність системи фінансового посередництва в країні потребує суттєвого удосконалення. Серед основних напрямів, що здатні забезпечити цей процес, запропоновано удосконалення законодавчо-нормативної бази в цілях наближення практики діяльності фінансових посередників до світових стандартів, формування конкурентного ринкового середовища в країні, підвищення довіри суспільства до діяльності інститутів фінансового сектора через просвітницькі заходи, удосконалення державного регулювання фінансової посередницької діяльності. Перспективи подальших досліджень пов'язані з визначенням особливостей діяльності окремих видів фінансових посередників в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасимова С. В. Роль фінансових посередників в організації інвестиційної діяльності акціонерних товариств / С. В. Герасимова // *Фінанси України*. – 2007. – № 4. – С. 103-111.
2. Корнєєв В. В. Фінансові посередники як інститути розвитку : монографія / В. В. Корнєєв. – К. : Основа, 2007. – 192 с.
3. Ніколаєва С. О. Становлення та сучасний стан небанківських фінансових інститутів в Україні / С. О. Ніколаєва, І. С. Каракулова // *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”*. – Суми, 2007. – Т. 19. – С. 288-297.
4. Тропіна В. Б. Фінансові посередники: основні тенденції розвитку в Україні / В. Б. Тропіна, Л. В. Лисяк // *Економічний простір*. – 2011. – № 50. – С. 178-184.
5. Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг : навч. посібн. / В. П. Ходаківська, О. Д. Данілов. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 501 с.
6. Школьник І. О. Фінансові посередники та їх роль у розвитку фінансового ринку / І. О. Школьник // *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / ДВНЗ “УАБС НБУ”*. – Суми, 2007. – Вип. 22. – С. 272-281.
7. *Innowacje na rynkach finansowych / pod red. Marcina Kalinowskiego, Machała Pronobisa*. – Wydanie I. – Warszawa : CeDeWu.PL, 2010. – 180 s.
8. *Rynki finansowe. Organizacja, instytucje, uczestnicy / pod red. Urszuly Banaszczak-Soroka*. – Warszawa : Wyd. C. H. Beck, 2012. – 15 s.
9. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eslovnik.com>.
10. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
11. Класифікація інституційних секторів економіки України : Наказ Державного комітету статистики України № 96 від 18 трав. 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uazakon.com/document/fpart48/idx48677.htm>.
12. Гайдукович Д. С. Фінансове посередництво та його вплив на розвиток фінансового ринку [Електронний ресурс] / Д. С. Гайдукович // *Економічний простір*. – 2014. – № 84. – С. 122–129. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/espros_2014_84_14.
13. Ксьондз С. М. Роль фінансового посередництва на ринку фінансових послуг України [Електронний ресурс] / С. М. Ксьондз // *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”, серія “Економіка”*. – 2014. – Вип. 24. – С. 224–234. – Режим доступу : <http://eprints.oa.edu.ua/2732/>.
14. Раделицький Ю. О. Асиметрія інформації на ринку фінансових послуг [Електронний ресурс] / Ю. О. Раделицький // *Науковий вісник НЛТУ України*. – 2012. – Вип. 22.9. – Режим доступу :

http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/22_9/238_Rad.pdf.

15. Cetorelli, N. The evolution of banks and financial intermediation: framing the analysis [Electronic resource] / N. Cetorelli, B. Mandel, L. Mollineaux // *Economic Policy Review*. – 2012. – July. – P. 1–12. – Mode of access: <http://www.newyorkfed.org/research/epr/12v18n2/1207cet1.pdf>.

16. Woodford, M. Financial Intermediation and Macroeconomic Analysis [Electronic resource] / M. Woodford // *Journal of Economic Perspectives*. – 2010. – Vol. 4, No. 4. – P. 21–44. – Mode of access: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.24.4.21>.

REFERENCES

1. Gerasymova, S. (2007), Rol finansovogo poserednykh v organizatsiyi investytsionoi diyalnosti akcionerneyx tovarystv, *Finansy Ukrainy*, № 4, s. 103–111.

2. Korniyev, V. (2007), Finansovi poserednyky yak instytuty rozvytku, Kyiv, Osnova, 192 s.

3. Nikolayeva, S. and Karakulova, I. (2007), Stanovlennya ta suchasnyj stan nebankivskyx finansovyx instytutiv v Ukraini, *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoyi systemy Ukrainy*: zb. nauk. prac, T. 19, Derzhavnyj vyshhyj navchalnyj zaklad Ukrainy ka akademiya bankivskoyi spravy Nacionalnogo banku Ukrainy, Sumy, s. 288–297.

4. Tropina, V. and Lyshyak, L. (2011), Finansovi poserednyky: osnovni tendentsiyi rozvytku v Ukraini, *Ekonomichnyj prostir*, № 50, s. 178–184.

5. Xodakivska, V. and Danilov, O. (2001), Ryнок finansovyx poslug, Irpin, Akademiya DPS Ukrainy, 501 s.

6. Shkolnyk, I. (2007), Finansovi poserednyky ta yix rol u rozvytku finansovogo rynku, *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoyi systemy Ukrainy*: zb. nauk. prac, vy.p. 22, DVNZ “UABS NBU”, Sumy, s. 272–281.

7. Innowacje na rynkach finansowych (2010), pod red. Marcina Kalinowskiego, Machala Pronobisa, wydanie I, Warszawa, CeDeWu.PL, 180 s.

8. Rynki finansowe. Organizacja, instytucje, uczestnicy (2012), pod red. Urszuly Banaszczak-Soroka, Warszawa, Wyd. C. H. Beck, 15 s.

9. Tlumachnyj slovnyk ukrajynskoyi movy, available at: <http://eslovník.com>.

10. Gospodarskyj kodeks Ukrainy vid 16 sichnya 2003 r. # 436-IV, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

11. Klasyfikatsiya instytsijnyx sektoriv ekonomiky Ukrainy, Nakaz Derzhavnogo komitetu statystyky Ukrainy # 96 vid 18 trav. 2005 r., available at: <http://uazakon.com/document/fpart48/idx48677.htm>.

12. Gajdukovych, D. (2014), Finansove poserednyctvo ta joho vplyv na rozvytok finansovogo rynku, *Ekonomichnyj prostir*, # 84, s. 122–129, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2014_84_14.

13. Ksondz, S. (2014), Rol finansovogo poserednyctva na rynku finansovyx poslug Ukrainy, *Naukovi zapysky Nacionalnogo universytetu “Ostrozka akademiya”, seriya “Ekonomika”, vy.p. 24, s. 224–234*, available at: <http://eprints.ua.edu.ua/2732>.

14. Radelyczkyj, Yu. (2012), Asymetriya informatsiyi na rynku finansovyx poslug, *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vy.p. 22.9, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/22_9/238_Rad.pdf.

15. Cetorelli, N. and Mandel, B. and Mollineaux, L. (2012), The evolution of banks and financial intermediation: framing the analysis, *Economic Policy Review*, July, s. 1–12, available at: <http://www.newyorkfed.org/research/epr/12v18n2/1207cet1.pdf>.

16. Woodford, M. (2010), Financial Intermediation and Macroeconomic Analysis, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 4, No. 4, s. 21–44, available at: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.24.4.21>.

Стаття надійшла до редакції 12 серпня 2019 р.